

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2016.10.24.
COM(2016) 689 final

2013/0028 (COD)

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

az Európai Unió működéséről szóló szerződés 294. cikkének (6) bekezdése alapján

az 1370/2007/EK rendeletnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása tekintetében történő módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet elfogadására vonatkozó tanácsi álláspontról

(EGT-vonatkozású szöveg)

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

az Európai Unió működéséről szóló szerződés 294. cikkének (6) bekezdése alapján

az 1370/2007/EK rendeletnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása tekintetében történő módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet elfogadására vonatkozó tanácsi álláspontról

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. ELŐZMÉNYEK

2013. január 30-án a Bizottság elfogadott egy hat jogalkotási javaslatból álló, átfogó csomagot az európai vasúti hálózati szolgáltatások minőségének javítására és választékuk szélesítésére.

Ahhoz, hogy a vasút vonzóbb alternatívát jelentsen az utasok számára, és a modális váltás lendületet kapjon, javulnia kell a szolgáltatás színvonalának és hatékonyságának. Így a szűkös közforrások esetében jobb ár-érték arányt és fenntarthatóságot lehetne elérni.

A felhasználói igények kielégítése érdekében a csomag az innovációt is támogatni kívánja az európai vasúti szolgáltatások terén, mégpedig a következő három – egymástól különböző, mégis egymással összefüggő – módon:

- (1) a belföldi személyszállítási piacok megnyitása a verseny előtt, valamint a közszolgáltatási szerződésekkel kapcsolatban a pályázatkiírás kötelezővé tétele;
- (2) a pályahálózat-működtetők függetlenségének megerősítése oly módon, hogy képesek legyenek a vasúti hálózat valamennyi fő funkciójának ellenőrzésére, valamint a vasúti infrastruktúrához való méltányos hozzáférés mindenki számára való biztosítása;
- (3) az Európai Unió Vasúti Ügynöksége szerepének erősítése annak érdekében, hogy „egyablakos ügyintézőhellyé” váljon, amely jogosult az egész EU-ban érvényes forgalombahozatali járműengedélyek és üzemeltetői biztonsági tanúsítványok kiadására.

A javaslat Európai Parlament, illetve Tanács számára történő megküldésének időpontja

(COM(2013) 28 final – 2013/0028 COD dokumentum):

2013. január 31.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményének időpontja:

2013. július 11.

A Régiók Bizottsága véleményének időpontja:

2013. október 8.

Az Európai Parlament álláspontjának időpontja (első olvasat):

2014. február 26.

2. A BIZOTTSÁG JAVASLATÁNAK CÉLJA

Az 1370/2007/EK rendelet módosítására irányuló bizottsági javaslat általános célja a vasúti személyszállítási szolgáltatások minőségének és működési hatékonyságának javítása. Ezáltal minden bizonnyal javulni fog a vasút versenyképessége és vonzereje más szállítási módokkal szemben, valamint az az egységes európai vasúti térség is tovább fejlődik.

Az általános célkitűzések elérése érdekében a Bizottság javasolta a kötelező versenytárgyalásos eljárások bevezetését a közszolgáltatási szerződésekkel kapcsolatban, hogy ezáltal fokozza a versenykényszert a belföldi vasúti szolgáltatások piacán. A cél a vasúti személyszállítási szolgáltatások minőségének és hatékonyságának javítása. Ezeket az intézkedéseket a versenytárgyalásos eljárásoknak kedvező keretfeltételeket biztosító előírások – többek között a vasúti járművekhez való hozzáférésre vonatkozó szabályok – kísérik.

A bizottsági javaslat szorosan kapcsolódik az egységes európai vasúti térség létrehozásáról szóló, 2012. november 21-i 2012/34/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (átdolgozás) javasolt módosításaihoz, amelyek nyílt hozzáférési jogokat biztosítanak a vállalkozó vasúti társaságok számára, valamint megerősítik pályahálózat működtetésének irányítási szabályaira vonatkozó rendelkezéseket a vasúti infrastruktúrához való megkülönböztetésmentes hozzáférés elősegítésére való tekintettel.

3. A TANÁCS ÁLLÁSPONTJÁVAL KAPCSOLATOS MEGJEGYZÉSEK

A Tanács 2016. október 17-én első olvasatban elfogadott álláspontja támogatja a bizottsági javaslat fő célkitűzéseit, vagyis azt, hogy a vasúti közszolgáltatási szerződésekre vonatkozó kötelező versenytárgyalásos eljárás elvének bevezetése által javítani kell a vasúti személyszállítási szolgáltatások minőségét és hatékonyságát. Szintén támogatja a versenytárgyalásos eljárások kedvező keretfeltételeinek biztosítása érdekében javasolt rendelkezéseket.

Noha a tanácsi álláspont több ponton nem megy olyan messzire, mint azt a Bizottság szeretne volna, ki kell emelni, hogy több okból jelentős előrelépés a jelenlegi 1370/2007/EK rendelethez képest:

- A Bizottság javasolta az odaítélési szabályok egymáshoz igazítását a rendelet hatálya alá tartozó összes szállítási mód tekintetében, valamint a vasúti közszolgáltatási szerződésekkel kapcsolatban a kötelező versenytárgyalásos eljárás elvének bevezetését. A tanácsi álláspont megerősíti a bizottsági javaslatot, amennyiben a vasúti közszolgáltatási szerződések további indoklás nélküli közvetlen odaítélése lehetőségét megszüntetve általános elvként bevezeti a kötelező versenytárgyalásos eljárás alkalmazását a vasúti közszolgáltatási szerződésekkel kapcsolatban. Még ha megenged is számos kivételt, e kivételek korlátozottak, pontosan és objektíven vannak megfogalmazva, valamint biztosítékokat tartalmaznak annak megelőzésére, hogy a versenytárgyalásos eljárás elve csalárd módon megkerülhető legyen. Ezenfelül a szöveg biztosítja, hogy ha a különleges piaci struktúrákhoz kötődő kivétel alapján közvetlenül ítélnék oda szerződéseket, a közszolgáltatási szerződéseknek követniük kell a javaslat céljait, vagyis a vasúti személyszállítási szolgáltatások minőségének és hatékonyságának javítását. Ebből a szempontból a tanácsi álláspont követi a bizottsági javaslat általános célját, a vasúti

személyszállítási szolgáltatások minőségének és működési hatékonyságának javítását.

- A Bizottság szigorúbb szabályokat javasolt a közszolgáltatási kötelezettségek meghatározására. Az volt a célja, hogy az illetékes hatóságoktól megkövetelje a személyszállítási közszolgáltatási szakpolitika célkitűzéseit meghatározó, részletes tömegközlekedési tervek kidolgozását. Az illetékes hatóságok a tömegközlekedési tervekben meghatározott célok elérése szempontjából kötelesek lennének – meghatározott kritériumok alapján – indokolni a közlekedési szolgáltatókkal szemben bevezetni kívánt közszolgáltatási kötelezettségek jellegét és mértékét, valamint a közszolgáltatási szerződés hatályát. A tanácsi álláspont nem megy olyan messzire, mint a Bizottság javaslata, ám a Bizottság elismeri, hogy mégis világosabb szabályokat tartalmaz a közszolgáltatási kötelezettségek meghatározására és specifikációira vonatkozóan. A szöveg általános kritériumokat is meghatároz az illetékes hatóságok számára a közszolgáltatási kötelezettségek meghatározásánál, emellett szükség szerint rugalmasságot is engedélyezve.
- A tanácsi álláspont valamennyi ajánlattevő számára biztosítja a releváns információkhoz való, tisztességes és átlátható módon történő hozzáférést, ami biztosítékot nyújt az egyenlő bánásmódra a pályázati eljárás során. Ez az új rendelkezés összhangban van a Bizottság javaslatával.
- A Bizottság konkrét felső határértékeket vezetett be a vasúti közlekedés terén közvetlenül odaítélhető, alacsony volumenről szóló szerződésekre vonatkozóan. A tanácsi álláspont magasabbra emeli ezeket a határértékeket. A Bizottság ennek ellenére úgy véli, hogy ezek megfelelően tükrözik azt az elvet, hogy egy szerződés közvetlen odaítélése akkor engedélyezhető, ha a pályázati eljárás megszervezésének költsége meghaladja a várható előnyöket.
- A Bizottság javasolta, hogy az illetékes hatóságok legyenek kötelesek biztosítani a megkülönböztetésmentes hozzáférést a vasúti járművekhez, mivel ez az egyik legnagyobb akadálya annak, hogy a vasúttársaságok részt vehessenek a pályázati eljárásokon. A tanácsi álláspont nem vezeti be ezt a kötelezettséget, mert az kedvezőtlen hatást gyakorolhat az államháztartásra. Kötelezi viszont az illetékes hatóságokat, hogy megvizsgálják, hogy az adott versenytárgyalási eljárás céljából szükség van-e olyan intézkedések meghozatalára, amelyek biztosítják a vasúti járművekhez való, megkülönböztetéstől mentes hozzáférést, és hogy az értékelést hozzák nyilvánosságra. A Tanács álláspontja az intézkedések olyan eszköztárát is kínálja, amelyet az illetékes hatóságok felhasználhatnak a szolgáltatók vasúti járművekhez való hozzáféréseinek biztosítására. A Bizottság elismeri, hogy a járművekhez való hozzáférés jövőbeni értékeléseire vonatkozó nyilvánosságra hozatali kötelezettséggel a tanácsi álláspont fontos alapot teremt a szolgáltatók és a Bizottság részére annak ellenőrzéséhez, hogy a versenytárgyalási eljárások biztosították-e az egyenlő bánásmódot valamennyi szolgáltató számára.
- A tanácsi álláspont fenntartja azokat a releváns nemzeti és európai uniós szociális előírásokat, amelyeket be kell tartani abban az esetben, amikor változik a közszolgáltatási szerződést végrehajtó közszolgáltató. A Bizottság támogatni tudja ezeket a rendelkezéseket, mivel pontosítják a jelenleg alkalmazandó szociális jogokat és kötelezettségeket.
- A Bizottság javasolta a kötelező versenytárgyalásos eljárás elvének alkalmazására való gyors áttérést. A tanácsi álláspont hosszabb átmeneti időszakot vezet be, elhalasztva a szerződések feltétel nélküli közvetlen odaítélési lehetőségének

eltörlését. Végeredményben a vasúti közszolgáltatási szerződésekkel kapcsolatban a kötelező versenytárgyalásos eljárás elvét az új rendelet hatályba lépése után hat évvel kell alkalmazni. Ez a halasztás késleltetni fogja az új szabályok jótékony hatásait, lehetővé fogja tenni azonban a tagállamoknak, hogy felkészítsék a piacot ezekre a változásokra, elkerülve az esetleg felmerülő strukturális problémákat.

- A Bizottság azt javasolta, hogy a vasúti szállításra vonatkozó kivétel alapján közvetlenül odaítélt szerződések legkésőbb 2022. december 31-éig szűnjenek meg. A Bizottság sajnálja, hogy a Tanács álláspontja lehetővé teszi, hogy ezek a szerződések lejáratukig érvényben maradjanak. Ez azt fogja jelenteni, hogy az átmeneti időszak vége előtt közvetlenül odaítélt vasúti közszolgáltatási szerződések 2032 decemberéig érvényben maradhatnak, ami hosszú átmeneti időszak. A Bizottság ugyanakkor megállapítja, hogy a tanácsi álláspont garantálja a meglévő szerződéses jogok védelmét, és biztosítékokat nyújt azok jogfolytonosságára.

4. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tanácsi álláspont hiányosságai ellenére a fent leírt új és pontosabb rendelkezések bevezetése nagyobb jogbiztonságot teremt. Szilárd alapot teremt a vasúti piac megnyitásának jövőbeli érvényesítéséhez mind a közlekedéspolitikai, mind a vonatkozó versenyjogi szabályok keretén belül.

A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a vasúti szállítási közszolgáltatási kötelezettségekre vonatkozó jogszabályok megváltoztatása, a vasúti közszolgáltatási szerződésekkel kapcsolatban a versenytárgyalásos eljárás elvének bevezetése, valamint az ilyen odaítélésnek kedvező keretfeltételek megteremtése alapvető lépés a európai uniós vasúti szállítási szolgáltatások minőségének és hatékonyságának javítása felé. A vasúti szerződések versenytárgyaláson alapuló pályáztatásának szélesebb körű alkalmazása emellett a közlekedési közszolgáltatásokra fordított közforrások kedvezőbb ár-érték arányát is biztosíthatja.

A Bizottság a kompromisszum jegyében elfogadja Tanács álláspontját, lehetővé téve az Európai Parlamentnek a végső szöveg második olvasatban történő elfogadását. A Bizottság valóban úgy látja, hogy a piaci pillér és a műszaki pillér elfogadása maximalizálná a fogyasztói előnyöket a vasúti szállítási ágazat szolgáltatásminősége, hatékonysága és versenyképessége terén.